

18 MAR 2013

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Justis og beredskapsdepartementet,
Politiavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Vår ref.:
13/409- 3- OFE

Deres ref.:

Dato:
14.03.2013

Svar på høring om forslag til endring i politiloven (adgang til å pålegge meldeplikt for pengeinnsamling og til å regulere pengeinnsamling på offentlig sted)

Vi viser til høringsbrev av 15. februar om endring i politiloven med høringsfrist allerede 15. mars. Innledningsvis vil vi bemerke at en måneds høringsfrist er kort for å innhente nødvendige faglige tilbakemeldinger.

Likestillings- og diskrimineringsombudet (heretter ombudet) har som mandat å arbeide for likestilling og mot diskriminering på grunnlag av kjønn, etnisitet, religion mv, alder, seksuell orientering og nedsatt funksjonsevne og håndhever diskrimineringslovgivningen på disse områdene. Ombudet har også tilsynsansvar med hensyn til at norsk rett og forvaltningspraksis samsvarer med de forpliktelsene Norge har etter FNs rasediskrimineringskonvensjon og FNs kvinnekonvensjon.

Justis og beredskapsdepartementets argumentasjon

Departementet fremholder at det er nødvendig å vurdere om det er grunnlag for sosialpolitiske tiltak og tiltak særlig for medlemmer av rombefolkningen som befinner seg midlertidig i Norge. Departementet viser også til at de deltar i en utredning av spørsmålet sammen med berørte departementer.

Ombudet vil understreke at det ikke kan reises tvil om at det er grunnlag for sosialpolitiske tiltak. Å innføre meldeplikt for tiggere, å avgrense hvor og når de kan tigge er ikke et sosialpolitisk tiltak.

Ombudet kontaktet Barne, likestillings- og inkluderingsdepartementet 7. november 2012 sammen med biskop i Sør-Hålogaland Tor B. Jørgensen og utfordret statsråden til å finne gode nasjonale løsninger på hvordan vi møter og behandler tilreisende romfolk. I brevet skriver ombudet og biskopen at vår behandling av romfolk som kommer til Norge på lovlig vis, er uakseptabel. Dette gjelder nedlatende holdninger til romfolk både fra politi og myndighetspersoner og at sikkerhetsvakter bortviser romfolk på ulovlig grunnlag, uten at myndighetspersoner griper inn og gir romfolk deres rettmessige beskyttelse. Svarbrevet som er datert 26. februar 2013 viser til sektorprinsippet og at ulike departement involveres avhengig av hvilke problemstillinger som reises, men viser ikke til en overordnet strategi eller overordnede mål.

Ombudet konstaterer og beklager at vi fortsatt ikke har en nasjonal strategi for hvordan vi som samfunn skal møte utfordringen med tilreisende rom.

Vi har ingen problemer med å erkjenne at tilreisende rom som ikke har jobb eller bosted, kan skape utfordringer på mange plan, men løsningen på disse utfordringene må ikke gå på bekostning av menneskerettighetene og diskrimineringsvernet for utsatte grupper.

Vi vil derfor også i denne sammenheng påpeke at det er viktig at myndighetene klart går ut og tar avstand fra hets og trakassering av denne gruppen og at tilreisende romfolk ikke skal fratras verdighet og grunnleggende rettigheter. Vi minner om at myndighetene har en plikt til å bekjempe rasistisk hets og trakassering også når denne hetsen og trakasseringen retter seg mot andre lands borgere. Vi savner som nevnt over en tydeligere politikk fra myndighetene på dette området.

Ombudet ber om at det blir klargjort på hvilken måte reglene i det enkelte politidistrikt vil bli kommunisert, slik at tilreisende rom og andre som bedriver tigging blir kjent med politidistriktets vedtekter.

Norges forpliktelser etter rasediskrimineringskonvensjonen og spørsmålet om diskriminerende virkninger av lovforslaget

Ombudet etterlyser en nærmere drøftelse av diskrimineringsspørsmålet i lovforslaget. Dette gjelder særlig hvorfor lovforslaget anses som nødvendig og om departementet har vurdert andre og mindre inngripende tiltak på feltet.

Spørsmålet om lovforslaget vil medføre en indirekte diskriminering mot personer med rom- bakgrunn må vurderes konkret på bakgrunn av den praksis som utvikler seg. En slik vurdering innebærer en avveining av lovforslaget som virkemiddel opp mot de negative konsekvensene det eventuelt vil få for dem som omfattes av tiltaket. Ombudet savner opplysninger som synliggjør hvordan departementet har balansert og avveid disse hensynene mot hverandre. Ombudet savner også konkret veiledning om hvordan departementet vil sikre at loven ikke medfører at enhver tilstedeværelse av rom i det offentlige rom blir oppfattet som tigging. Som nevnt ovenfor skal ombudet føre tilsyn med hvorvidt norsk rett og forvaltningspraksis samsvarer med Norges forpliktelser etter rasediskrimineringskonvensjonen. Det følger av artikkel 2 at staten har en plikt til å avstå fra å vedta lovgivning mv. som diskriminerer personer eller grupper av personer.

Videre følger det av rasediskrimineringskonvensjonen artikkel 5 d) i og e) i. at staten forplikter seg til å sikre at alle, uten hensyn til etnisk opprinnelse, får ivaretatt sine rettigheter etter konvensjonen. Rasediskrimineringskomiteen har i sin generelle anbefaling nr. 27, som gjelder diskriminering av rom, oppfordret staten til å iverksette konkrete tiltak for å hindre at rom utsettes for diskriminering, f. eks ved å nektes tilgang til offentlige steder, Measures to improve living conditions, punkt 35:

«To prevent, eliminate and adequately punish any discriminatory practices concerning the access of members of the Roma communities to all places and services intended for the use of the general public, including restaurants, hotels, theatres and music halls, discotheques and others»

Departementet forslår i høringsbrevet at meldeplikten også åpner for at politiet etter konkrete vurderinger kan sette som vilkår at pengeinnsamling skjer på bestemte områder med en tidsbegrensning for når pengeinnsamling kan tillates. Som nevnt gjenstår det å se hvor inngripende den praksis som utvikler seg vil være i lys av konvensjonsforpliktelsene.

Departementet opplyser at de for tiden utreder om det også er behov for sosiopolitiske tiltak særlig ovenfor rombefolkningen som oppholder seg i Norge midlertidig. Ombudet ser frem til konklusjonen på denne utredningen.

Departementet viser i høringsbrevet til Europort sin rapport i 2011 om menneskehandel innen EU. I rapporten vises det til at sårbare grupper, som kvinner og barn innen rombefolkningen, står i fare for å bli utnyttet til menneskehandel av kriminelle. Funnene forklares med at myndighetene i mange land har inntatt en lite aktiv holdning til denne utfordringen. I høringen opplyses det at det i dag reageres raskt med tiltak fra blant annet barnevern når man identifiserer barn i aktiviteter rundt tigging. Ombudet savner tiltak som også omfatter bistand til kvinner som kan være mulige ofre for menneskehandel i Norge.

Konklusjon

Ombudet er bekymret for konsekvensene av de foreslåtte endringene i politiloven. Vi frykter at en ytterligere marginalisering av mennesker som er i en vanskelig situasjon gjør dem mer utsatt for diskriminering og brudd på menneskerettighetene. Vi er også bekymret for at forslaget vil føre til en legitimering og forsterking av den hetsen og trakasseringen av tilreisende rom vi allerede har sett. Likestillings og diskrimineringsombudet vil derfor anbefale at forslaget om endringer i politilovens § 14 første ledd trekkes.

Dersom ordningen med meldeplikt og mulig regulering av tigging likevel innføres, forutsetter vi at ordningen gjøres mest mulig tilgjengelig for dem den angår.

Vennlig hilsen

Sunniva Ørstavik

Likestillings og diskrimineringsombud

Ole-Fredrik Einarsen
seniorrådgiver

Kopi til: jan.austad@jd.dep.no (word-format)